

Suriyeli Sığınmacılara Yapılan Ekonomik Ve Sosyal Yardımlar: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Örneği

Doç. Dr. Sadettin PAKSOY¹

7 Aralık Üniversitesi Öğretim Üyesi

spaksoy@kilis.edu.tr

ÖZET

2010 yılında Tunus'tan başlayıp günümüzde de süren ve bütün Ortadoğu coğrafyasına yayılan Arap Baharı, Suriye dışındaki bütün ülkelerde hızlı bir rejim değişikliğine sebep olmuş ancak Suriye'de rejim değişikliği olmamış, uzun süren bir iç savaş haline dönüşmüştür. Bu iç savaş sadece Suriye'yi değil Suriye'ye komşu olan Türkiye, Ürdün ve Lübnan gibi ülkeleri de büyük ölçüde etkilemiştir. Milyonlarca insan bu iç savaş nedeniyle ülkelerinden, Suriye'ye komşu ülkelere oradan da Avrupa ülkelerine göç etmek zorunda kalmıştır. Bu iç savaş nedeniyle Suriye'den Türkiye'ye yaklaşık 2,7 milyon Suriyeli sığınmacı gelmiştir, Suriye'de bu iç savaş devam ettiği sürece bu rakamların daha da artacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada iç savaş nedeniyle Türkiye'ye sığınan Suriyelilere Gaziantep Belediyeleri tarafından yapılan ekonomik ve sosyal yardımlar incelenmiştir. Çalışmamda önce Arap Baharı, daha sonra Türkiye Cumhuriyeti Devletinin resmi verileri kullanılarak Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacılar ve son olarak Gaziantep Belediyelerinin resmi verileri kullanılarak Suriyeli sığınmacılara yapılan ekonomik ve sosyal yardımlar detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Gaziantep nüfusunun yaklaşık % 17'sini (325.140) Suriyeli sığınmacılar oluşturmakta olup, bu sığınmacılara Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin sosyo-ekonomik ve kültürel katkısı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arap Baharı, Türkiye, Suriyeli Sığınmacılar, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi.

¹ : Kilis 7 Aralık Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü, spaksoy@kilis.edu.tr, Kilis/TÜRKİYE

Jel Sınıflandırması: D69, F59, M14.

The Economic And Social Benefits To Syrian Refugees: Gaziantep Metropolitan Municipality Sample

ABSTRACT

The concept of “Arab Spring” which began in 2010 and spread from Tunisia to Middle East Region cause a rapid change for all countries except Syria. But, conflict occurred in Syria evolve a civil war instead of a regime transformation. Because of civil war in Syria, neighboring countries such as Turkey, Jordan and Lebanon were affected seriously. Millions of people had to immigrate to those countries before they attempt to move towards European countries. 2.7 millions of refugees have come to Turkey since the beginning of the Syrian crisis and it is estimated that the number will gradually increase in the future.

This paper has examined the social and economic reliefs for Syrian refugees which is granted by Gaziantep municipalities. In this study, Arab Spring data and statistics obtained from Turkish Government and Municipalities official data were used to analyze in detail in the case of Gaziantep.

17 percent (325.140) of Gaziantep city population comes from Syrian refugees and those people are contributed by Gaziantep Municipalities in terms of socio-economic and cultural ways.

Keywords: Arab Spring, Turkey, Syrian Refugees, Gaziantep Municipality.

Jel Codes: D69, F59, M14.

1. GİRİŞ

2010 yılının sonlarına doğru Arap Baharı ile Ortadoğu’da yeni bir süreç başlamıştır. Bu sürecin en kanlı ve uzun olanı ise Suriye’de meydana gelmiş ve hala devam etmektedir. Suriye’de olaylar başladığı andan itibaren her ne kadar reform çalışmaları olsa da bu yeterli olmamış, Esad rejimi sert bir tutum sergilemiş ve olayları bu şekilde bastırma yoluna gitmiştir. Bunda da kısmen başarılı olmuştur. Muhafızların silahlandırılması ile ülke içerisindeki durum bir iç savaş halini

almış, bunun sonucunda yüzbinlerce insan ölmüş, milyonlarca insan da ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır.

Arap Baharı nedeniyle ülkesini terk ederek Türkiye'ye sığınan Suriyelilere Belediyeler tarafından yapılan ekonomik ve sosyal yardımların ele alındığı bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır; Birinci bölümde Arap baharı ve Suriye üzerindeki etkisi, ikinci bölümde ise Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin Suriyeli sığınmacılara yaptığı ekonomik ve sosyal yardımlar.

2. ARAP BAHARI

21. Yüzyılda Arap yarımadasında yer alan bazı ülkelerde halk tarafından devlet yönetimine karşı başlatılan halk hareketine "*Arap Baharı*" denilmektedir.

18 Aralık 2010 yılında Tunus'ta başlayarak Kuzey Afrika ve Ortadoğu'daki diğer ülkelere yayılan halk ayaklanmaları 20. yy. ortalarından itibaren sömürge döneminin sona ermesinden bu yana, Arap dünyasında yaşanan en kapsamlı yönetsel değişiklikleri gündeme getirmiştir. 2010 yılında Tunus ile birlikte başlayan ve Arap ülkelerine yayılan protesto gösterileri; 25 Ocak'ta Lübnan ve Mısır, 3 Şubat'ta Yemen'e, 14 Şubat'ta Bahreyn'e, 18 Şubat'ta Libya'ya, 25 Şubat'ta Ürdün, Irak ve Suriye'ye sıçramıştır (Aktaş M., 2012: 1-15).

Arap Baharı, bugüne kadar Arap coğrafyasının yaşadığı en geniş ve en büyük hareket olarak adlandırılmaktadır. Arap dünyasındaki hemen hemen her ülkenin, domino etkisi yaratan bu hareketten küçük ya da büyük çaplı olarak etkilendiğini ve bu hareketin iç dinamikleriyle bir şekilde yeniden yapılandırıldığını, dönüştürülmeye devam ettiğini söyleyebiliriz. Her ülkede (bu ülkelerin kültürel yapılarının içinde farklı özellikler sergilese dahi) siyasi, kültürel ve ekonomik olarak yeni bir sistem kurulmaktadır ve bu değişimler sadece Arap coğrafyasında değil tüm dünyada yeni bir dönemin belirtileridir (Turgut, 2015).

Arap Baharı olarak tanımlanan halk hareketlerinin başlamasından kısa süre öncesine kadar ülkelerinde mutlak egemenlik sağlamış olan otoriter yapılar ülkelerinde çıkan isyanlar neticesinde güçlerini kaybetmiş, kimi zaman koltuğu terk etmek durumunda kalmıştır. Yıkılmadan önceki son zamanlarında, artık çok partili seçimlere ve demokrasiye geçiş için reformlar yapacaklarını söylemiş olsalar da, bu açıklamalar devrilmelerini engelleyememiştir. O güne kadar toplumun bazı kesimlerini yok sayan anlayışa sahip olanların, "bireysel ve kültürel özgürlüklerin yaşanması gerektiği" vurgusunu yapmaya başlamaları, bu sürecin öncelikle ve

özellikle bölgesel etkilerinin kısa sürede daha geniş bir coğrafyada hissedileceğine işaret etmektedir (Kışlakçı, 2013: 20-33).

Arap baharının temel nedenleri arasında;

- İşsizlik
- Siyasi yozlaşma
- Enflasyon
- İfade ve özgürlük kısıtlaması
- Usulsüzlükler
- Kötü yaşam koşulları
- Gelir dağılımındaki adaletsizlik yer almaktadır.

Halk tarafından başlatılan bu olaylarda halkın devletten istekleri başında; demokrasi, özgürlük ve insan hakları gelmektedir.

Arap Baharı'nın ortaya çıkışını, ekonomik, siyasal, kültürel ve uluslararası nedenler olarak da ortaya koymak mümkündür (Paksoy, Paksoy ve Alancioğlu, 2013: 177-178).

Arap baharından etkilenen ülkelere bakacak olursak; Tunus, Yemen Mısır, Suriye, Libya, Ürdün, Bahreyn, Cezayir gibi ülkeler Arap baharından büyük ölçüde, Suudi Arabistan, Moritanya, Umman, Lübnan, Fas, Irak ise Arap baharından küçük ölçüde etkilenmişlerdir.

2.1. Suriye'de Arap Baharı

Suriye'nin siyasi yapısı 1963 yılında bir darbe ile başa gelen Baas Partisi üzerine kurulmuştur. 1970'de Hafız Esad parti içerisinde gerçekleştirdiği iç darbeyle iktidarı ele geçirmiştir. Üst düzey yetkililerin de desteğini alan Hafız Esad 1971 yılında devlet başkanı seçilmiştir. Böylece ailesi, aşireti ve diğer grupların da desteğini alarak kendi üzerinde şekillenen bir iktidar yapısı oluşturmuştur. 2000 yılına kadar yönetimde kalan Baba Esad gücünü sadece Nusayrilere dayandırmamış, aynı zamanda gücünü sağlamlaştırmak için izlediği stratejik politikalarla Sünni tabanın da desteğini almıştır. 30 yılda Hafız Esad tarafından kurulan Baas rejimi baba Esad'ın ölümü ile oğul Beşar Esad'a kalmıştır. Tek parti iktidarından ziyade zaman içinde tek kişi iktidarına dönüşen rejime uzun yıllar boyunca tepkiler olmuş fakat farklı toplumsal grupların veya ideolojilerin siyasi arenaya yansımaya izin vermeyen iktidar bir korku toplumu yaratmıştır

(Turgut, 2015). Dolayısıyla, birlik ve beraberlik halinde hareket eden bir muhalefet söz konusu olmadığından, Suriye’de muhalefet dağınık bir yapıdadır. Hafız Esad kendi döneminde muhaliflerin bir araya gelmesine ve siyasi bir zeminde birleşmesine her zaman engel olmuştur (Gümüşlüoğlu, 2013: 36-44).

2010’ların başında Bölgeye yayılan devrim rüzgarı kısa süre sonra Suriye’de taşların yerinden oynamasına sebep olmuştur. Arap Baharı’nın da verdiği güçle halk, yıllardır Esad yönetimi altında devam eden baskı, yolsuzluk ve adaletsizliğe isyan başlamıştır. Demokratik ve adil bir yönetim isteyen Suriye halkı, başlarındaki diktatör rejimleri sarsmıştır. Değişim uğrunda Ortadoğu halkları ağır bedeller ödemişlerdir. Ama bu devrimlerde hiç şüphesiz en şiddetlisi ve en kanlısı Suriye olmuştur (Gerges, 2013: 132-144). İlk olarak *Dera’da 15 Mart 2011 tarihinde*, Deralı gençlerin şehrin duvarlarına Esad karşıtı slogan yazmaları ile başlayan ve günümüze kadar devam eden rejim karşıtı protestolar 6 aylık pasif bir direniş halinden bir isyan dalgasına yayılarak, Beşar Esad karşıtı muhaliflerin silahlanarak topyekun bir çatışmaya girmesi ile iç savaşa dönüşmüştür (Turgut, 2015).

Duvarlara yazılar yazan ve protestolara katılan, henüz çocuk yaşta sayılabilecek muhalif gençlerin “Muhabarar” tarafından yakalanarak işkence ile öldürülmesi olayların şiddetinin daha da artmasına sebep olmuştur. Haziran ayında henüz on üç yaşındayken insanlık dışı bir şekilde öldürülen **Hamza el Hatib**, Suriye’deki kanlı devrimin sembolü haline gelmiştir. Esad rejiminin, başlangıçta son derece barışçıl olan protestoları şiddet kullanarak bastırmaya çalışması ile olaylar kısa sürede ülke geneline yayılmıştır. Dera’da başlayan ayaklanmalar çok geçmeden Hama, Humus, İdlib, Duma, Şam ve diğer şehirlere sıçramıştır (Turgut, 2015).

Yaşanan olaylar uzun yıllardır muhalif olan ancak Esad rejimi tarafından bastırılan yüzlerce muhalifi tekrardan bir araya getirmiştir. Muhalifler, yıllardır mücadele verdikleri Esad rejiminin son halkasını, yani Beşar Esad’ı devirmek üzere organize bir şekilde sahneye çıkmaya başlamışlardır. Her iki tarafında dışarıdan ekonomik ve askeri destek alması ile birlikte, binlerce insan hayatını kaybetmiş milyonlarca insan da evini terk ederek mülteci durumuna düşmüştür (Emre A., 2011, s. 20-38).

2011 yılında 21 milyon nüfusu olan Suriye’de 330.000 kişi öldürülmüş, 1.700.000 kişi yaralanmış, 4,6 milyon kişi Suriye’yi terk etmiş, 6,6 milyon kişi ülke içerisinde yer değiştirmiştir (Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, Ağustos, 2015).

3.TÜRKİYEDE YAŞAYAN SURIYELİ SIĞINMACILAR

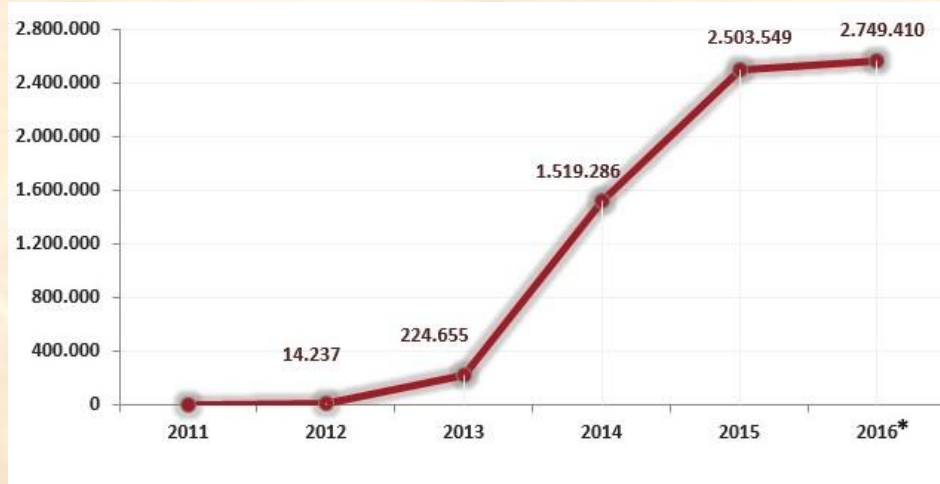
Suriye’de uzun süren iç savaş sadece Suriye’yi değil Suriye’ye komşu olan Türkiye, Ürdün ve Lübnan gibi ülkeleri de büyük ölçüde etkilemiştir. Milyonlarca insan bu iç savaş nedeniyle ülkelerinden, Suriye’ye komşu ülkelere, oradan da Avrupa ülkelerine göç etmek zorunda kalmıştır. Bu iç savaş nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre 31.03.2016 tarihi itibariyle Suriye’den Türkiye’ye toplam 2.749.410 Suriyeli sığınmacının geldiği, Bu sığınmacıların 2.479.552’inin geçici korunma merkezleri dışında, 269.858’i ise geçici koruma merkezlerinde kaldığı belirtilmektedir (Grafik 1).

Grafik 1: Geçici Barınma Merkezleri İçinde ve Dışında Kalan Suriyeliler

Kaynak: <http://www.goc.gov.tr>, 2016.

Yıllara itibari ile Türkiye’ye sığınan Suriyelilerere bakılacak olursa, 2012 yılında 14.237 Suriyeli Türkiye’ye gelmiş olup, bu rakam her geçen yıl artarak 2016 yılına gelindiğinde 2.749.410’a ulaşmıştır (Grafik 2). Bu artışın sebebi, Türkiyenin uyguladığı açık kapı politikasıdır.

*07.04.2016 tarihi itibariyle

Grafik 2: Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler

Kaynak: <http://www.goc.gov.tr>, 2016

Türkiye’de bulunan 2.749.410 Suriyelinin yaşadığı iller ayrıntılı olarak Tablo 1’de verilmiştir. Türkiye’nin nerdeyse bütün illerinde yayılan Suriyeli sığınmacılar, en çok Şanlıurfa, İstanbul, Hatay, Gaziantep, Adana, Mersin ve Kilis’de yaşamaktadır.

Kent Akademisi

Tablo 1: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler

07.04.2016 TARİHİ İTİBARIYLA GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ SURIYELİLER			
ADANA	150.117	KAHRAMANMARAŞ	84.103
ADIYAMAN	24.253	KARABÜK	275
AFYON	3.122	KARAMAN	383
AĞRI	877	KARS	126
AKSARAY	860	KASTAMONU	559
AMASYA	160	KAYSERİ	49.024
ANKARA	59.271	KIRIKKALE	439
ANTALYA	145	KIRKLARELİ	2.074
ARDAHAN	62	KIRŞEHİR	553
ARTVIN	39	KİLİS	129.221
AYDIN	6.491	KOCAELİ	22.597
BALIKESİR	1.640	KONYA	67.960
BARTIN	28	KÜTAHYA	281
BATMAN	18.112	MALATYA	18.006
BAYBURT	31	MANİSA	5.535
BİLECİK	437	MARDİN	97.768
BİNGÖL	700	MERSİN	138.634
BİTLİS	572	MUĞLA	8.100
BOLU	854	MUŞ	671
BURDUR	7.744	NEVŞEHİR	4.904
BURSA	96.833	NİĞDE	2.429
ÇANAKKALE	3.327	ORDU	517
ÇANKIRI	265	OSMANİYE	39.975
ÇORUM	1.271	RİZE	519
DENİZLİ	6.165	SAKARYA	5.480
DİYARBAKIR	29.399	SAMSUN	3.301
DÜZCE	427	SİİRT	2.841
EDİRNE	6.536	SİNOP	66
ELAZIĞ	4.589	SİVAS	1.254
ERZİNCAN	175	ŞANLIURFA	401.084
ERZURUM	440	ŞIRNAK	14.841
ESKİŞEHİR	1.557	TEKİRDAĞ	5.335
GAZİANTEP	325.151	TOKAT	606
GİRESUN	136	TRABZON	1.561
GÜMÜŞHANE	61	TUNCELİ	97
HAKKARİ	971	UŞAK	1.074
HATAY	386.090	VAN	1.553
İĞDIR	82	YALOVA	2.477
ISPARTA	5.933	YOZGAT	2.781
İSTANBUL	394.571	ZONGULDAK	297
İZMİR	90.615	GENEL TOPLAM	2.749.410

Kaynak: <http://www.goc.gov.tr>, 2016.

Türkiye'deki Suriyelilerin geçici barınma merkezlerine göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir. Buna göre, 10 ilde bulunan geçici barınma merkezlerinde toplam 269.858 Suriyeli bulunmaktadır. Geçici barınma merkezlerinde en çok Suriyeli sığınmacı Şanlıurfa, Gaziantep ve Kilis'de bulunmaktadır.

Tablo 2: Geçici korunma merkezlerindeki Suriyelilerin geçici barınma merkezlerine göre dağılımı

BARINMA MERKEZLERİ 07/04/2016 TARİHİ İTİBARIYLA (10 İLDE 26 BARINMA MERKEZİ)		
SURIYE	ŞANLIURFA	109.724
	GAZİANTEP	40.551
	KİLİS	33.400
	KAHRAMANMARAŞ	18.431
	MARDİN	12.002
	HATAY	18.350
	ADANA	10.473
	ADİYAMAN	9.517
	OSMANİYE	9.422
	MALATYA	7.988
	TOPLAM	269.858
	GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ DIŞINDA KALAN SURIYELİ SAYISI	
ÜLKEMİZDE BULUNAN TOPLAM SURIYELİ SAYISI		2.749.410

Kaynak: <http://www.goc.gov.tr>, 2016.

Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacıların yaş ve cinsiyetine göre dağılımı Tablo 3’de verilmiştir. Buna göre, 2.749.733 Suriyeliden 1.463.126’sı erkek (%53,21), 1.286.607’si ise kadındır (%46,79). Hemen hemen her yaşta sığınmacı bulunmakla birlikte, en az sığınmacı 90 yaş ve üzeridir.

Kent Akademisi

Tablo 3: Suriyeli sığınmacıların yaş ve cinsiyetine göre dağılımı

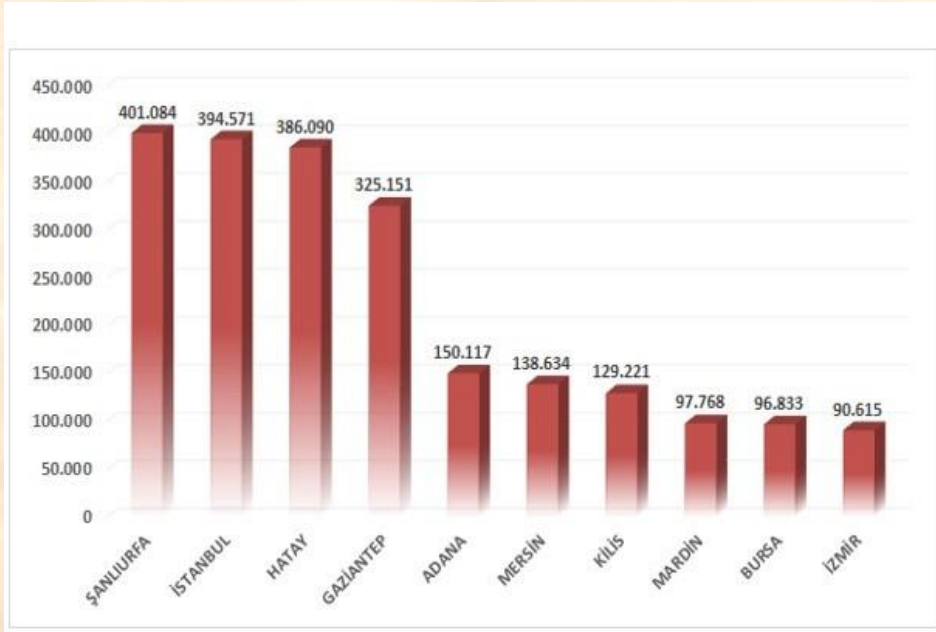
YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
GENEL TOPLAM	1.463.126	1.286.607	2.749.733
0-4	187.259	174.673	361.932
5-9	197.647	189.047	386.694
10-14	151.706	138.817	290.523
15-19	172.477	143.092	315.569
20-24	181.156	143.128	324.284
25-29	148.679	115.786	264.465
30-34	121.586	97.163	218.749
35-39	87.190	74.391	161.581
40-44	60.188	56.753	116.941
45-49	48.524	44.698	93.222
50-54	37.872	36.594	74.466
55-59	25.609	25.754	51.363
60-64	17.809	18.372	36.181
65-69	11.585	11.940	23.525
70-74	6.293	7.256	13.549
75-79	3.868	4.600	8.468
80-84	2.087	2.635	4.722
85-89	1.128	1.295	2.423
90+	463	613	1.076

Kaynak: <http://www.goc.gov.tr>, 2016.

4. GAZİANTEPTE YAŞAYAN SURİYELİ SIGINMACILAR

Türkiye'ye Nisan 2011 tarihinde yaklaşık 250 kişilik ilk grubun giriş yapmıştır. Daha sonraki yıllarda yüzbinlerce Suriyeli sığınmacı Türkiye'ye giriş yapmış, Mart 2016 itibarı ile Türkiye'de yaklaşık 2.749.410 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır.

Bu büyük göç dalgasından en çok etkilenen kentlerden biriside Gaziantep'tir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 31.03.2016 verilerine göre Gaziantep Türkiye'de en çok Suriyeli sığınmacı barındıran 4. İl konumundadır. Gaziantep'te yaklaşık 325.140 Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır. Bu sığınmacıların yaklaşık 40.000'i geçici koruma merkezlerinde yaşamaktadır. Grafik 3'de Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacıların en çok yaşadığı iller gösterilmektedir. İlk sıraları, Şanlıurfa, İstanbul, Hatay ve Gaziantep almaktadır.

Grafik 3: Suriyeli Sığınmacıların İlk 10 İle Gore Dağılımı

Kaynak: <http://www.goc.gov.tr>, 2016.

5.BELEDİYELERİN SURİYELİ SIĞINMACILARA YAPTIĞI EKONOMİK VE SOSYAL YARDIMLAR

Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacılara Nisan 2011-Ekim 2015 döneminde yapılan yardımlarla (USD) ilgili bilgiler Tablo 4’de verilmiştir. Buna göre, belirtilen dönemde, Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılara 7.248.250.483 USD yardım yapılmış olup, bu yardımın %94,24’ü Türkiye kaynaklı, %5,76’sı ise dış kaynaklıdır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti toplam yardımların %89,10’unu yapmıştır. Öte yandan, Türkiye’deki sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları yardım hemen hemen dış kaynaklı yardımlar kadardır.

Tablo 4. Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Nisan-2011 Ekim 2015 Döneminde Yapılan Harcamalar ve Kaynakları

Harcama Kaynağı	USD	Oran (%)
İÇ KAYNAKLAR		
Türkiye Cumhuriyeti	6.458.428.396	89,10

Sivil Toplum Kuruluşları Harcamaları	294.955.947	4,07
Türk Yerel Yönetimleri, Diyanet Vakfı ve Kızılay	77.380.170	1,07
Toplam(Türkiye Kaynakları)	6.830.764.513	94,24
DIŞ KAYNAKLAR		
BM Kuruluşlarının Bağışları (UNHCR, UNICEF, IOM, WFP, UNFP)	328.389.702	4,53
Avrupa Ülkeleri, Yabancı STK'lar ve Diğer Ülkeler	89.096.268	1,23
Toplam	417.485.970	5,76
Genel Toplam	7.248.250.483	100,00

Kaynak: <http://www.goc.gov.tr>, 2016.

5.1.Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Örneği

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, İilde yaşayan Suriyeli sığınmacılara çeşitli sosyal, kültürel ve ekonomik yardım yapmaktadır. Bu yardımlarla ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

5.1.1.Eğitim

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi verilerine göre Gaziantep'te yaşayan 5-17 yaş aralığında bulunan Suriyeli sığınmacıların sayısı 92.890'dır. Bunlardan ilk ve orta öğretim çağındaki 55.053 çocuk eğitim ve öğretime kazandırılmıştır. Bu rakam ise hedef kitlenin %59'una denk gelmektedir.

Gaziantep'te Milli Eğitim Bakanlığının koordinatörlüğünde 49 okulda 55.053 Suriyeli sığınmacıya eğitim verilmektedir. Bu öğrencilerin güvenlik, servis gibi ihtiyaçları Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından karşılanmaktadır.

Bu okulların dışında Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından Suriyeli sığınmacıların eğitimi için; **Suriyeli Bilgi ve Eğitim Merkezi** ile **Ensar Toplum Merkezi** açılmış ayrıca Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (GASMEK) merkezlerinde Suriyeli Sığınmacılara çeşitli konularda eğitim verilmiştir.

Suriyeli Bilgi ve Eğitim Merkezi: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi bünyesinde iki adet Suriyeli Bilgi ve Eğitim Merkezi kurulmuş, bu kapsamda şu ana kadar toplamda 2.990 çocuk örgün eğitim hizmetinden faydalanmış, halen 1.300 öğrenci ise örgün eğitime devam etmektedir.

Ayrıca yine bu merkezlerde 7.808 Suriyeli yetişkin, Türkçe dil eğitiminin yanı sıra; adaptasyon, ebru, mozaik vb. kurslardan faydalanmıştır.

Ensar Toplum Merkezi: Gaziantep Valiliği ile Gaziantep Büyükşehir Belediyesi arasında imzalanan protokol ile Gaziantep sınırları içerisinde fakat geçici barınma merkezleri dışında yaşayan Suriyeli sığınmacılara eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel, hukuk alanlarında danışmanlık ve destek hizmeti sunmak amacıyla Ensar Toplum Merkezi kurulmuştur.

Bu kapsamda şu ana kadar eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel, hukuk alanlarında danışmanlık hizmetinden toplam 1.072 Suriyeli aile yararlanmıştır.

5.1.2. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (GASMEK):

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kurslarında 2015 yılında 576 kişiye dil eğitimi, 100 kişiye de farklı branşlarda olmak üzere toplam 676 kişiye eğitim verilmiştir.

Toplamda bu güne kadar 2.146 Suriyeli sığınmacıya Türkçe dil eğitimi verilmiş, 3.233 Suriyeli sığınmacıya ebru, mozaik vb. mesleki ve sanatsal içerikli eğitimler verilmiştir.

5.1.3. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Kadın Konuk Evi

2014 yılından itibaren 51 Suriyeli kadın sığınmacı ve 15 Suriyeli çocuk sığınmacı Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan kadın konuk evinde sağlık, eğitim, adli. Gıda ve psiko-sosyal destek hizmetlerinden faydalanmıştır.

5.1.4. Sağlık

Bu güne kadar Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulan Hastane ve semt polikliniklerinden toplamda 27.318 Suriyeli sığınmacıya sağlık hizmeti verilmiştir.

5.1.5. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Tarafından Suriyeli Sığınmacılara Yapılan Gıda-Giyim ve Diğer Muhtelif Yardımlar

a)2011-2014 yılları arasında geçici koruma merkezleri dışında kalan Suriyeli sığınmacılara yaklaşık 6.670.000,00 TL'lik gıda yardımı yapılmıştır.

b)2015 yılında toplam maliyeti 3.644.0 TL olan ve muhteviyatı şeker, pirinç, yağ ve bulgur olan 30.000 paket gıda yardımı yapılmıştır.

c)Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait 3 adet aşevinde, yıllık maliyeti 157.000,00 TL olan 9.000 porsiyon yemek dağıtımı yapılmıştır.

d) Suriyeli sığınmacılara toplam maliyeti 1.943.352,00 TL olan 57.360 adet ayakkabı ve giyim malzemesi ile 19.200 adet battaniye dağıtımı yapılmıştır.

e) 2015 yılında Suriyeli sığınmacılara toplam maliyeti 1.580.964,00 TL olan 700 adet çamaşır makinası, 700 adet buzdolabı, 700 adet fırın dağıtımı yapılmıştır.

f) 2015 yılında toplam maliyeti 241.900,00 TL olan 1.000 adet kanepeler dağıtımı yapılmıştır.

g) 2015 yılında Suriyeli çocuk sığınmacılara toplam maliyeti 350.000,00 TL olan 3.000 adet oyuncak ve 3.500 adet kitap seti dağıtımı yapılmıştır.

h)2015 yılında Suriyeli çocuk sığınmacılara toplam maliyeti 152.400,00 TL olan 1.200'er adet forma, ayakkabı ve eşofman takımı dağıtımı yapılmıştır.

ı) 2015 yılında Suriyeli çocuk sığınmacılara toplam maliyeti 196.500 TL olan 4.000 adet mont ve 3.000 adet bot dağıtımı yapılmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuç

Yapılan bu çalışma ile elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir:

- Türkiye, en çok Suriyeli sığınmacı barındıran komşu ülkedir.
- Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılara Nisan-2011 Ekim 2015 döneminde 7.248.250.483 USD yardım yapılmış olup, bunun %94,24'ü Türkiye kaynaklıdır.

- Türkiye’de yaşayan 2.749.410 Suriyeli sığınmacı en fazla, Şanlıurfa, İstanbul, Hatay ve Gaziantep ve Kilis’de yaşamaktadır.
- Gaziantep’te yaklaşık 325.140 Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır. Bu sığınmacıların yaklaşık 40.000’i geçici koruma merkezlerinde, 285.000’i ise geçici koruma merkezleri dışında il ve ilçe merkezlerinde yaşamaktadır. Bu rakam Gaziantep nüfusunun yaklaşık % 17’sine tabül etmektedir.
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, İlde yaşayan Suriyeli sığınmacılara çeşitli sosyal, kültürel ve ekonomik yardım yapmaktadır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından direk olarak yapılan yaklaşık 14.700.000,00 TL’nin yanında dolaylı olarak da şehir içerisindeki yaşamlarından dolayı su, atık su, çevre temizliği, çocuk oyun alanları gibi maliyeti net ölçülemeyen yardımlarda yapılmıştır. Bu yardımları kendi imkânları ile yapmaya çalışan Gaziantep Büyükşehir Belediyesine önemli bir yük getirmektedir.

6.2.Öneriler

Elde edilen bu sonuçlara doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

- Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacıların her türlü sosyo-kültürel ve ekonomik yüklerini sınır illeri daha fazla çekmektedir. Dolayısıyla, Sınır İlerine (Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis ve Hatay) Merkezi hükümet daha fazla kaynak ayırmalıdır.
- Sınır illerimin soyo-kültürel yapısını bozmamak için, azami dikkat gösterilmelidir. Örneğin, Kilis ilinde Kilis’in nüfusundan çok Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır. Bugün için bu durum bir sorun olarak gözükme bile, ilerde sorun olabileceği hesaba kaatılmalıdır.
- Kilis İlinde yapılan bir araştırmaya göre, Suriyeli sığınmacıların yaklaşık %60’ı iyi bir iş buldukları takdirde Türkiye’ye yerleşmeyi düşünmektedirler (Paksoy, Karadeniz, 2016:797). Bu oran oldukça yüksek bir orandır ve Türkiye genelinde bulunan diğer sığınmacılar içinde bu durum geçerlidir. Her halükarda Suriyeli sığınmacılar Türkiye’de Suriye’de aldıkları ücretten daha fazla ücret elde etmektedirler. Türkiye devleti bu durumu göz önünde bulundurarak, gerekli önlemleri geç kalmadan almalıdır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, M. (2012). Arap Baharı, Nobel Akademik Yayıncılık.
- DPT (2003). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2003), Yayın No: DPT 2671, Ankara.
- Emre, A. (2011). Arap Devrimlerinde Suriye Cephesi. Dünya Bülteni Araştırma Masası. Kasım Sayısı.
- Gümüştüoğlu, F. (2013). Suriye' de Muhalif Olmak, İlimyurdu Yayıncılık.
- http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik, 2016.
- Kışlakçı, T. (2013). Arap Baharı, İlimyurdu Yayıncılık.
- Paksoy, S., Paksoy, H. M., Alancıoğlu, E. (2013). "Küreselleşmenin Sosyo-Politik Etkileri: Arap Baharı-Socio-Political Effects of Globalization: The Arap Spring", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi-Electronic Journal of Social Sciences , Cilt 12, Sayı : 46.
- Paksoy, S. ve Karadeniz, M. (2016). "Kilis'te Çalışan Suriyeli Sığınmacıların Sosyo-Ekonomik Yapısı Üzerine Bir Araştırma", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi-Electronic Journal of Social Sciences , Cilt 15, Sayı: 58.
- Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, Ağustos 2015.
- Turgut, K. (2015) Arap Baharı Bağlamında Türkiye – Katar İlişkileri Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kent Akademisi